

העורכת:
אילנה מלחי (ולצמן)

מערכת:
לילי פוקמונסקי
דליה רוט
רות ברק

מערכת מיועצת:
ד"ר קלוזי טל
יהודית פיש
יפה כהן-תנעמי
חנה כנרתי
פרופ' שיגיא שורץ אבי
רונית שמולביץ

מנהלת המחלקה לגננות,
לילי פוקמונסקי:
lily@itu1.com

כתובת המערכת:
מערכת הדי הגן
רח' בן סרוק 8 ת"א 62969
טל: 03-6922958
hedhagan@morim.org.il

עיצוב והפקה:
סטודיו איריס דישון

מנויים והפצה:
דינה אשכנזי
טל: 03-6922939

המערכת אינה אחראית
לתוכן המודעות

בוגרות המכללות להכשרת מורים, וביניהן בוגרות מסלולי הגיל הרך, מסיימות את הכשרתן עם זכאות לתואר ראשון Bed. עד כמה תכניות ההכשרה הקיימות מותאמת לצרכי השדה? עד כמה תכניות ההכשרה משתנות בהתאם לצרכים המשתנים של המאה ה-21? החוברת הנוכחית עוסקת בהכרות עם אחדות מהתכניות הללו. בפתח החוברת סוקרת **ד"ר דינה פרג'ון-קדוש** את התכנים שעלו בכנס השלישי לגיל הרך לזכרו של גדעון לוי.

ד"ר יעל זיין, ברוח אמנת זכויות הילד, מציעה שניתן לילדים להיות מעורבים בהחלטות שישפיעו עליהם, ע"י שניתן להם להיות מעורבים בהכשרה של הסטודנטיות הבאות להתנסות בעבודת הגן.

ד"ר אליעזר יריב מציג מחקר שנעשה בתחום, אשר מעלה כי רק מחצית מהגננות זכו בסוף שנת הלימודים לשיחת משוב עם המפקחת, וכל השאר אינן יודעות מה הממונה שלהן חושבת על עבודתן.

ד"ר יעקב סגל ולוויזת אודסר ממליצים על כך שתהליך ההכשרה יכיל בנוסף ללימוד הדיסציפלינות, גם מגוון כישורים הקשורים לפן הרגשי. כישורים אשר יכשירו איש הוראה רגיש, אמפטי ובעל יכולות להקנות ידע.

ד"ר קלוזי טל רואה חשיבות בהכשרת הסטודנטיות במכללה להיות בעלות כישורים של ניהול מוסרי של כיתה. מתוך הדוגמאות אשר מוצגות בכתבה נראה כי ניתן לראות התפתחות של ממש בצמיחת כישורים בתחום זה אצל המתכשרות להוראה במהלך ההכשרה.

ד"ר תור גונן רואה חשיבות רבה בהעצמת המחנכת ובהבאתה לרווחה פנימית ולקבלה עצמית, וזאת באמצעות תרגול מדיטציה, הינו פיתוח "תשומת לב מודעת". **ד"ר דוד ברודי והינדי כהן** מציגים את "גע בזה בעדינות", תוכנית מקיפה שמטרתה להכין את הסטודנטיות להתמודד מבחינה אינטלקטואלית, רגשית ופדגוגית עם נושא השואה - באופן התואם את שלבי ההתפתחות של הילדים.

ד"ר עידית ליוש מכשירה סטודנטיות לקראת הפעלת תיאטרון בובות בגן, מאחר והיא מאמינה שהתיאטרון הוא דרך נוספת להעניק לילדים סביבת למידה יצירתית. ובמדור "עבודת שטח" כותב **יאיר פרץ**, מחנך לגיל הרך בעל תואר שני בתחום, שרק עשרות גננים ממין זכר מועסקים בגנים ברחבי ישראל. למרות היתרונות הגלומים בכך הם עדיין מרגישים "אחרים", ורבים מהם זוכים לתגובות של תימהון, זלזול ואפילו חשדנות הן מצד סביבתם הקרובה והן מצד הורי הילדים. השאלה הנשאלת היא כיצד מחזקים אותם?

הגננת **סיגלית ליי** מתארת פרויקט שבמסגרתו מאמצים הילדים שטח ציבורי ביישוב קדימה-צורן, פרויקט המשלב טיפוח ושמירה על הסביבה הקרובה לצד עבודה עם התושבים המקומיים.

אמיצה כוכבי מציגה פרויקט חשוב של שילוב בנות השירות הלאומי ממוצא אתיופי בגן, ומדגישה שלבנות קשה יותר לעבוד בגן מאשר לישראליות הוותיקות. דרושה סבלנות רבה מצד המערכת על מנת להצליח בשילוב זה.

הגננת **רינה אוזן** מספרת על ידידות מופלאה שנוקמה בין אמנית לבין ילדי הגן והצוות.

חבתי מיכל שיצאה סוף סוף לשבתון, מהרהרת בקול על ערכה ויתרונותיה של שנת השבתון עבור המחנכים.

אריאל שיבולת מציג שיעור נוסף בפלדנקרייז לילדים, והפעם באמצעות לוחיות תחושה. ולסיום המדור הקבוע - מהמחלקה לגננות.

קריאה מהנה,

אילנה מלחי

רבעון לחינוך בגיל הרך
הסתדרות המורים בישראל

עורכות הד הגן לדורותיו:
טובה חזקי-נא, תרציט-תשי"ט
חווה רובה, תשי"ט-תשכ"ב
אסתר רבינוביץ, תשכ"ב-תשל"ב
לאה ברוקמן ז"ל, תשל"ב-תשמ"ו
זיוה פדהצור, תשמ"ו-תשנ"ז
מרים סנפיר, תשנ"ז-תשס"ה
אילנה מלחי, תשס"ה-תשע"ב

חברות יקרות,

הפעם הבאתי מדבריו של רובין שארמה לעיונכן:

“האיש שלא מגלה עניין ברעיו בני האדם,
הוא זה הנתקל בקשיים הרבים ביותר בחייו והפוגע יותר מכל באחרים.
בקרב בני אדם אלה צומחים כל מחדלי אנושי.”

(אלפרד אדלר)

איך להיות מנהיג שמשחרר ולא מגביל כישרונות של אנשים. להפסיק לשלוט בכל פרט ולתת לידי האנשים אחריות רבה יותר לתוצאות. להגדיר יעדים ולא שיטות כדי שהאנשים יוכלו לתת ביטוי ליצירתיות ולמקוריות בעבודתם. לאפשר להם להתפתח כבני אדם במהלך העבודה ולהציב להם יותר אתגרים. להניח לאנשים לעשות את העבודה שהם מסוגלים לעשות ללא פיקוח והכוונה מתמדת ולהקדיש במנהיגות אופי ויושרה.

חסל סדר צעקות ואיומים. לא עוד דיבורים ושמירת סודות מאחורי גבם של אנשים. די לתמונים, לתחבולות ולמשחקי כוח. להיות חזק וקשוח בנסיבות מחייבות, זה מובן מאליו. אבל עם זאת “לייצג משהו”.

עיקרון שני של מנהיגים בעלי חזון: נהל בעזרת השכל, הנהל בעזרת הלב. עיקרון זה עוסק אף הוא ביחסי אנוש ובתקשורת בין-אישית. כל מנהיג בעל חזון אמיתי פיתח יכולת ליצור תקשורת עמוקה עם אנשיו. הוא שכלל ועידן את האמנות שבהברת חזונו למען אנשיו באופן שמדבר אליהם באמת ומדרבן אותם לפעולה. באמצעות כישוריהם וכישרונותיהם התקשורתיים מדברים מנהיגים אלה אל ליבם של אנשיהם ורוכשים נאמנות ארוכת טווח. במילים פשוטות:

כאשר אתה מעשיר את הקשר, אתה משפר את המנהיגות.

ארבע הסודות לקשר בין-אישי מופלא:

● קיום הבטחות, הקשבה ערה ופעילה, התייחסות אוהדת מתמדת, והכי חשוב - כנות. כדי להצליח להיות מנהיג יש להיות אדם שמקיים את הבטחותיו. אדם שאפשר לסמוך עליו.

מנהיגים בעלי חזון כובשים את לב אנשיהם בזכות יכולת ההקשבה שלהם. רוב המנהיגים סבורים שכדי להנהיג ביעילות עליהם לדבר רוב הזמן. הם עברו שטיפת מוח שמנהיגים מדברים הם מנהיגים מקשיבים. מנהיגים בעלי חזון יודעים שעוד

אחד מהצרכים האנושיים הוא הצורך להרגיש מובן. לכל אחד יש צורך עמוק להישמע. הקשבה לאחרים משדרת כבוד. היא מעידה שאתה מעריך את אנשיך ומאמין בהם. עליך להשקיע באדם שמדבר איתך. עליך להיכנס לנעליו ולגלות מה הוא חושב. רק כך תבין אותו רק כך הוא ירגיש מובן.

הקשבה אמיתית היא המחמאה הגדולה ביותר. להקשיב מתוך כוונה להבין.

- מנהיגים בעלי חזון הם מנהיגים שגישתם אוהדת. הם מגלים אהדה לאנשי הצוות שלהם וחושבים על דרכים להראות להם שאהדתך כנה. בני אדם רוצים מנהיג שמעריך ומוקיר אותם כבני אדם. למעשים קטנים השפעה גדולה.

בשנת 1963 ניסח המטאורולוג אדוארד לורנץ תאוריה פשוטה: משק כנפי פרפר בסינגפור יכול להשפיע על סופת הוריקן בצפון קרוליינה. לתדהמת הקהילה המטאורולוגית הוכיח לורנץ את נכונות התיאוריה שלו והפך על פיה את התפיסה המקובלת, שלפיה היקום הוא מכונה גדולה שבה הסיבות תואמות את התוצאות. קביעתו של לורנץ נודעה בשם "אפקט הפרפר" והיא משמשת תזכורת לחוק הטבע שעל פיו למעשים קטנים יכולות להיות השלכות גדולות. כדוגמת מעשים קטנים של אכפתיות.

את המילה "מנהיג" ניתן להחליף בכל מילה אחרת המתארת בעל תפקיד כגון: מפקחת-גננת.

מפקחת שתשכיל לתת לגננות חופש לעשות את שהן יודעות לעשות ללא פיקוח והכוונה מתמידים תראה שכר בהתנהלותה. מפקחת שתפגין הקשבה אמיתית לגננות תזכה שיקשיבו לה באמת. על המפקחת להשקיע באדם אתו היא עובדת, להיכנס לנעליו ולגלות מה הוא חושב, רק כך תבין את צרכי הגננת והגננת תרגיש מובנת ומוערכת.

זוהי חוכמת המנהיגות וחוכמת יחסי אנוש תקינים, מבית ספרו של רובין סי' שארמה.

מתוך: חוכמת המנהיגות - 8 עקרונות למנהיגות עם חזון, מאת רובין סי' שארמה מחבר רב המכר "הנזיר שמכר את הפרארי שלו", מתוך פרק 6: עקרן יחסי אנוש; תרגום: בן ציון הרמן; בהוצאת "כתר", 2002.

שלכם ובשבילכן,

לילי פוקמונסקי
מנהלת המחלקה לגננות

זה לא כל כך נעים לראות גן סגור, אבל....

ביום ט"ו בשבט, ראש השנה לאילנות הכריזה ההסתדרות הכללית בראשותו של מר עיני על שביתה במשק. שביתה שכללה גם את הסייעות של גני הילדים, למעט החינוך המיוחד (ומספר קטן של רשויות ששחררו את הסייעות מן הצורך לשבות). על פי ההסכם יתקיימו הלימודים בגן הילדים על ידי הורה מתנדב, לאורך כל היום. רק במקרים חריגים, ובהסכמת הגנת יפעלו בגן שני הורים בחצאי ימים.

אנו במחלקה לגנות ערות לקשיים העצומים הכרוכים בעבודה עם הורים ולכן חשוב להסביר היטב מראש להורים המתנדבים שהם אכן באים להיות כוח עזר על כל המשתמע מכך, כולל הכנת חומרי עבודה, ניקיון הגן כולל שירותים ועוד.

כצפוי קיבלנו בימים אלה מספר גדול של טלפונים ותגובות. חלקן מעניין ביותר מבחינת תפיסת עניין מילוי המקום. חלקן מקומם וחלק קטן היה לצערנו ציני ומתריס. ספגנו הכול כי מי כמונו יודע - מניסיונו האישי (כן, כן גם אנחנו עבדנו כגנות, גם אצלנו היו שביתות, וגם אנחנו התמודדנו עם הורים מכל הסגנונות...) - עצם ההתמודדות עם הורים היא קשה ולפעמים גם בלתי אפשרית.

בימי שיגרה הורים רוצים לשים את ילדם בגן ולצאת ליום עבודתם. לרוב הורים אלה נעימים ומשפתי פעולה, אך כאשר השגרה משתנה - יום השבתה- ההורים משנים לפתע את עורם, ואנו צריכות לגייס את כל הסבלנות והסובלנות כדי להסביר שוב ושוב, שלא אנחנו הן השובות, והנהלים צריכים להתבצע. לכן היו גנים שקיבלו ילדים והצליחו לנהל יום עבודה שגרתי פחות או יותר והיו גני ילדים שנשארו סגורים בפני הילדים, מאחר ולא נמצא פתרון הולם. הגנות נשארו בתוך גני הילדים, מארגנות חומרי עבודה, וכיוב'. עבודה ממש לא חסרה.

להלן מקבץ תגובות שלשמחנתו אינו מייצג את הכלל, אך כדאי לציין שהן נאמרו "לא באלסקה", כפי שנהגה לומר הגב' נחמה ניר-יניב ז"ל, אלא במקומותינו:

סיפור א': הגנת מנהלת הגן, מכריחה את הגנת המשלימה לעבוד עם אם, כאשר מנהלת הגן מתחייבת לשלם לאם העובדת שכר מקופת הגן.

סיפור ב': הגננת קיבלה למילוי מקום אם בהריון בחודש התשיעי. עקב מצב הריונה המתקדם לא היה לגננת נעים לבקש ממנה כל סיוע ולכן עשתה הגננת את כל העבודות בעצמה. בסוף היום נזכרה להרים טלפון למחלקה לגננות ולהתלונן....על מה בדיוק גננת יקרה?

סיפור ג': שתי גננות בגנים סמוכים החליטו לאחד כוחות ולהיות ביחד כשני מבוגרים עם ילדי שני הגנים. לאן עוד נתדרדר???

סיפור ד': אב הגיע לנן של בנו כממלא מקום לסייעת. האב העביר את הזמן בעבודה בלאפ טופ הפרטי שהביא עימו. בנו ישב וצייר, לא הייתה שום תקשורת בינו לבין הגננת, ובאמצע היום "תש כוחו" לקח את בנו ועזב את הגן. ההדים הגיעו מכל רחבי הארץ: הגננות קורסות, אלה שמפעילות את הגנים בסיוע הורים ואלו שעוסקות בארגון גן ללא הורים.

ניצלנו את הזמן וישבנו לפגישת עבודה עם מר גד דיעי יו"ר האגף המקצועי, והעלינו בפניו את הסוגיה הדורשת תיקון מיד. אין מצב בו תאלץ הגננת לעבוד שישה ימים רצופים עם הורים. צריך לקצץ זאת ליומיים שלושה ולא יותר. כידוע התקשורת עם משרד החינוך לוקחת זמן אך אנחנו לא נוותר. עיוותים של העבר חייבים לעבור שינוי, במיוחד בתקופה זו של יישום רפורמת "אופק חדש" כשיום הלימודים מתארך עד השעה שתיים. נקבעה ישיבה בעניין. העמדה בה מעמידים את הגננות היא בלתי אפשרית. הגננת למדה והתמקצה ויודעת את תפקידה בחינוך ילדי ישראל. המתחים המיותרים משפיעים לרעה על כל צוות הגן כולל הילדים והוריהם.

נסיים בנימה אופטימית, היום, י"ט בשבט, השביתה הסתיימה. אנו תקווה כי לא צפויה שביתה בעתיד הקרוב ונוכל לחזור לשגרה הברוכה. אנחנו אתן ילדי הגן היקרים, והצוות החינוכי.

המשך עבודה פורייה לכולנו,

לילי פוקמונסקי
מנהלת המחלקה לגננות

דליה רוט
ס. מנהלת המחלקה לגננות